

Notitie Kaderstelling subsidies accommodaties (DOC-19-122887)

1. Aanleiding: bestuurlijke opdracht

Het college sprak op 27 november 2018 over een subsidievraag van de IJS- en Skeelervereniging Radboud voor haar clubgebouw (brief aan de raad, DOC-18-115599). Het college vroeg 'kaders aan te reiken om aanvragen voor bijdragen in aankoop/(ver)bouw van verenigingsaccommodaties aan te kunnen toetsen'. De fracties van het CDA en PWF dringen in raadvragen aan op een spoedige behandeling van de subsidievraag van de IJS- en Skeelervereniging (DOC-18-117809 en DOC-19-120589).

Toelichting

In het verleden zijn verschillende besluiten genomen:

- skeelerbaan Sjoerd Huisman Piste te Wervershoof;
- onderkomen IJS-roevereniging Onderdijk;
- de fusie van de voetbalverenigingen in Andijk;
- molen De Herder in Medemblik;
- Watersportvereniging Bestevaer;
- Medemblikker musea.

Het college wil een opzet, waarin:

1. de verschillende besluiten kort toegelicht worden;
2. van waaruit tot een voorstel voor kaderstelling voor de raad gekomen kan worden. Het college onderkent namelijk dat dit soort initiatieven vanuit de samenleving door de gemeente ondersteund moeten worden. En wenst lijn te brengen in de behandeling van dit soort vraagstukken.

2. Opbouw notitie

In deze notitie geven we eerst de gevraagde toelichting op de verschillende besluiten (paragraaf 3). Vervolgens geven we aan hoe deze besluiten zich verhouden tot het subsidiebeleid en waar 'de schoen wringt' (paragraaf 4). Aansluitend doen we een voorstel om tot kaderstelling te komen voor subsidies voor het investeren in accommodaties (paragraaf 5).

3. Toelichting besluiten

Deze besluiten zijn genomen:

Skeelerbaan Wervershoof

In april 2018 heeft de raad via een motie het college opgedragen om een subsidie van € 15.000,- te verstrekken voor een coating voor de skeelerbaan. De skeelerpiste is daarmee geschikt gemaakt voor topsport. De bijdrage is verstrekt uit het Activiteiten- en Kernenbudget (AKB). De totale kosten bedroegen ca. € 75.000,-, waarvan de gemeente dus 20 % betaalde.

Onderkomen IJS-roevereniging Onderdijk

In november 2015 heeft de raad via een amendement besloten om eenmalig € 50.000,- beschikbaar te stellen voor de nieuwbouw van een onderkomen voor roevereniging De Kogge en IJSvereniging Ons Genoegen. De totale begrotingskosten bedroegen € 135.000,-. De investeringsbijdrage van de gemeente was (afgerond) 40 %. De uitgave werd ten laste gebracht van de reserve Bovenwijkse Voorzieningen. De verenigingen presenteerden hun plannen tijdens een rondetafelgesprek met de commissie. Op grond van het beleid waarborgstelling geldleningen sportverenigingen, heeft de gemeente in december 2016 via het Waarborgfonds Sport nog een garantstelling voor een bedrag van € 40.000,- verstrekt.

Fusie voetbalverenigingen Andijk

Dit is geen subsidie geweest. Er is een krediet beschikbaar gesteld. De beide toenmalige voetbalverenigingen in Andijk zijn samen gegaan op initiatief van de gemeente Andijk. De gemeente wilde dit graag omdat de gronden van Asonia in het centrum van Andijk vrij gemaakt konden worden voor toekomstige woningbouw. Bovendien kon het onderhoud en beheer van het complex efficiënter uitgevoerd worden.

De door de gemeente betaalde kosten van het project bedroegen ca. € 2 miljoen. Het project van de voetbal in Andijk valt enigszins te vergelijken met accommodatieprojecten als De Dres in Nibbixwoud, het zwembad in

Wervershoof en het dorps huis Abbekerk. Ook hier kwamen - komen de investeringskosten nagenoeg geheel voor rekening van de gemeente.

Subsidie molen De Herder Medemblik

In januari 2015 besloot de raad om een eenmalige bijdrage van € 30.000,- beschikbaar te stellen voor de aankoop van het poorthuisje bij meelmolen De Herder. De aanleiding voor het besluit was een motie van de raad om tot een oplossing te komen voor de aankoop van het poorthuisje en het veilig stellen van de toekomst van molen De Herder. De totale investering voor dit project bedroeg ca. € 125.000,-. De gemeente betaalde dus ca. 25 % van de investering.

Watersportvereniging Bestevaer

Het college heeft medio 2017 een investeringssubsidie van € 33.000,- toegekend aan Bestevaer voor het bouwen van het clubgebouw aan de Vooroever in Medemblik. De gemeente betaalde 40 % van de investering. In het kader van het project Vooroever heeft de raad in juli 2018 via een amendement € 80.000,- beschikbaar gesteld voor het uitdiepen van de kom bij Bestevaer.

Medemblikker musea

Op basis van een voorstel van het college, besloot de raad in oktober 2017 een investeringssubsidie van totaal € 736.000,- beschikbaar te stellen voor Kasteel Radboud, het Bakkerijmuseum en het Stoommachinemuseum. De musea hebben toekomstplannen, waar investeringen in accommodaties uit voortvloeiden. De musea deden niet alleen een beroep op de gemeente, maar zorgden ook voor cofinanciering. De lijn was dat de gemeente ca. 50% van de investeringen bekostigde.

4. Hoe verhouden deze subsidiebesluiten zich tot het subsidiebeleid?

Om op deze vraag antwoord te kunnen geven, wordt eerst uitgelegd hoe het huidige subsidiebeleid eruit ziet.

Nieuw subsidiebeleid na verbetertraject

De raad heeft in april 2018, met de vaststelling van een nieuwe Algemene Subsidieverordening (ASV), het 'verbetertraject gemeentelijk subsidiebeleid' afgerond. Het nieuwe beleid is mede tot stand gekomen naar aanleiding van moties van de gemeenteraad:

- het oude subsidiebeleid bood naar de mening van de raad niet altijd een kader c.q. ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. Daardoor honoreert de raad soms aanvragen buiten regulier beleid en buiten de begrote budgetten. Een aantal voorbeelden is hiervoor genoemd.
- de raad wilde stimuleren dat de accommodatiebesturen plannen maken voor energiebesparing. En verzocht het college een voorstel te doen voor een investeringsregeling duurzaamheid voor accommodaties.

Na een participatief traject met een klankbordgroep is/zijn onder meer:

- de nieuwe Algemene Subsidie Verordening (ASV) vastgesteld;
- de beleidsregels Activiteiten- Kernen-Budget (AKB) geëvalueerd en vernieuwd;
- een nieuwe subsidieregeling energiebesparing sport- en welzijnsaccommodaties (de Duurzaamheidsregeling) vastgesteld.

De kaders voor het college

De ASV en beide subsidieregelingen zijn de kaders en instrumenten waarbinnen het college werkt. Voor de subsidieregelingen heeft de raad budget beschikbaar gesteld. Daarnaast kunnen sommige initiatieven een beroep doen op het Waarborgfonds Sport. Andere manieren van ondersteuning zijn uiteraard ook mogelijk. Te denken valt aan provinciale en/of landelijke subsidieregelingen, crowdfunding, sponsoring, fondsenwerving, donateurs, etc. Het nieuwe subsidiebeleid biedt het college geen mogelijkheden om een toekenning te doen buiten deze regelingen.

'Waar wringt de schoen'?

Uit deze notitie blijkt dat de gemeente Medemblik in het verleden op diverse manieren bijgedragen heeft aan investeringen in accommodaties. Deze accommodaties worden gebruikt voor sport-, welzijns- of culturele doeleinden. De subsidiëring is steeds op incidentele basis gegaan, onder uiteenlopende voorwaarden en met (grote) verschillen in de hoogte van de bijdrage en percentage van de investeringen. In een aantal gevallen is

buiten bestaande regelingen om door de raad subsidie verstrekt. Dit kan weliswaar op grond van artikel 4:23 lid 3 onder d (Awb). Dit artikel bepaalt dat een bestuursorgaan (college, raad of burgemeester) in incidentele gevallen subsidie kan verstrekken buiten het wettelijk voorschrift (de ASV) om. Het college wil, in het kader van gelijke behandeling, één heldere beleidslijn hanteren door middel van kaders voor subsidie aan accommodaties.

5. Kaderstelling voor subsidies aan accommodaties

We zijn een gemeente met 17 kernen en een breed scala aan accommodaties die veelal door stichtingen en verenigingen in de gemeenschap in stand worden gehouden. Gezien de veelheid aan accommodaties in de kernen en de vragen die regelmatig voorbij komen, zoals recent de vraag van IJs- en Skeelervereniging Radboud, concluderen wij dat er, naast de Duurzaamheidsregeling, behoefte is aan een investeringsregeling¹. Een regeling waarbij cofinanciering voorop staat (crowdfunding, fondsen, donaties etc.) en de gemeente een deel van de investering bekostigt. Zonder een lening te verstrekken.

Lange termijn accommodatiebeleid

We starten dit jaar met de ontwikkeling van het lange termijn accommodatiebeleid. De raad heeft hier in de begroting 2019 middelen beschikbaar voor gesteld. Idealiter het vraagstuk van de subsidiëring van accommodaties daar een onderdeel van. De doorlooptijd van dit project is naar verwachting 1 ½ tot 2 jaar. In de tussentijd zijn er geen kaders voorhanden die het college kan gebruiken voor het ondersteunen van initiatieven.

Advies: (tijdelijke) subsidieregeling

De raad en het college kunnen tot kaderstelling voor subsidies voor accommodaties komen door een tijdelijke subsidieregeling voor investeringen in accommodaties op te stellen. Deze regeling kan dan van kracht zijn totdat het lange termijn accommodatiebeleid is vastgesteld. Of, als de regeling goed functioneert en in een vraag blijft voorzien, kan de regeling met de vaststelling van het lange termijn accommodatiebeleid een structureel karakter krijgen.

Hoe ziet deze subsidieregeling eruit? Uitgangspunten

Een nieuwe subsidieregeling is een bestuurlijke keuze. De raad moet budget voor de regeling beschikbaar stellen. Een regeling vraagt ook om een aantal inhoudelijke keuzes. Deze keuzes leggen we als advies voor:

- a. **Reikwijdte:** de regeling is van toepassing op bestaande of nieuw op te richten sport- en welzijnsaccommodaties, met een maatschappelijk belang en die bijdragen aan de leefbaarheid van de kernen. Door dit als uitgangspunt te formuleren stimuleren we breed maatschappelijke initiatieven. We ondersteunen dan niet alleen sportaccommodaties, zoals het geval was in de oude 40-40-20-regeling, maar ook cultuuraccommodaties (zoals musea). Culturele organisaties hebben ook accommodaties in bezit. En de behoefte om door de gemeente ondersteund te worden bij de instandhouding daarvan. De regeling geldt niet voor accommodaties waar ander beleid voor is geformuleerd. Recent is het beleid voor de voetbal-, handbal- en tennisverenigingen geharmoniseerd. Binnen dat beleid zijn duidelijke afspraken gemaakt over welke onderhouds- en vervangingszaken de gemeente verantwoordelijk is. En wat voor rekening komt van de verenigingen. De verenigingen zijn verantwoord voor het onderhoud en de vervanging van kleedkamers en kantines. De voetbal-, handbal- en tennisverenigingen kunnen dus geen beroep doen op de subsidieregeling. Dit geldt ook voor de Medemblicker musea. De gemeenteraad heeft subsidie beschikbaar gesteld, waardoor de drie musea in hun kracht zijn gezet en zelfstandig verder kunnen (zie paragraaf 3).
- b. **Subsidieverhouding:** *bijdrage aanvrager 60% en bijdrage gemeente 40%*. De vereiste bijdrage van 60% van de aanvrager toont aan dat er maatschappelijk draagvlak voor een plan is. Door een gemeentelijke

¹ De 40-40-20-regeling is vervallen. Deze regeling hield in dat de gemeente bij accommodaties 40 % van de investering kon subsidiëren en voor 40 % een lening kon verstrekken. De accommodatiebesturen moesten zelf 20 % inbrengen. Voor deze regeling is de Duurzaamheidsregeling in de plaats gekomen. De keuze is gemaakt om de middelen die beschikbaar waren voor de 40-40-20-regeling in te zetten voor de Duurzaamheidsregeling. De raad wilde energiebesparende maatregelen bij maatschappelijke accommodaties stimuleren. Bovendien is afgestapt van het verstrekken van leningen. De gemeente is geen bank. Voor investeringen in sportaccommodaties hebben we nu het Waarborg Fonds. De Duurzaamheidsregeling voorziet in een enorme behoefte. Het budget 2018 was in 4 weken al uitgeput.

bijdrage van 40% van de investering te verstrekken leggen we een goede basis voor de financiering van nieuwbouw-, (ver)plaatsing- en renovatieplannen.

- c. Bouw: de subsidie wordt verstrekt voor een plan voor nieuwbouw, (ver)plaatsing of levensduur verlengende renovatie van een accommodatie. Met de incidentele ondersteuning die we via de nieuwe regeling kunnen bieden, moeten accommodaties in staat zijn om voor lange tijd weer vooruit te kunnen. Door dit als uitgangspunt te formuleren, voorkomen we dat de regeling wordt gebruikt voor reguliere onderhoudswerkzaamheden. Dit is de verantwoordelijkheid voor de eigenaren van accommodaties.
- d. Duurzaamheid: is een onderdeel van het plan voor nieuwbouw of levensduur verlengende renovatie. Daarom stellen we de voorwaarde aan de gemeentelijke bijdrage dat duurzaamheid een onderdeel is van de plannen.
Voor nieuwbouw geldt in de EU als eis dat vanaf eind 2020 alle nieuwe gebouwen bij oplevering bijna-energie neutraal moeten zijn. Om dit te vertalen naar de Nederlandse situatie heeft minister Ollongren (BZK) besloten dat de BENG-eisen van toepassing zijn op bouwaanvragen voor alle nieuwe gebouwen die vanaf 1 januari 2020 worden ingediend. Deze eis nemen wij nu al op in de subsidieregeling. Voor (ver)plaatsing- en renovatieplannen stellen we de voorwaarde dat het plan tot uitdrukking brengt hoe de bestaande accommodatie wordt verduurzaamd, zodat een energielabel C wordt behaald. Dit is vanaf 2023 wettelijk verplicht.
- e. Onder- en bovengrens: de subsidie heeft een ondergrens van € 7.500,- en een bovengrens van € 50.000,-. Met de ondergrens voorkomen we een veel kleine aanvragen. Die leggen een onevenredig beslag op de ambtelijke capaciteit. Met de bovengrens voorkomen we dat het plafond na één aanvraag is bereikt.

Budget

Voor een (tijdelijke) investeringsregeling zijn geen middelen in de begroting aanwezig. De begroting bevat wel een reserve waar tijdelijk uit geput kan worden, de reserve Leefbare Kernen. Het saldo van deze reserve is € 251.000,-. De afgelopen jaren hebben geen onttrekkingen aan deze reserve plaatsgevonden. De investeringsregeling sluit aan op de doelstelling van de reserve. De reserve is bedoeld om de leefbaarheid van kernen te versterken. Accommodaties hebben een spilfunctie in de leefbaarheid van kernen.

De budgetvraag 2020 voor de investeringsregeling kan betrokken worden bij de begroting 2020.

Het is lastig om een schatting te maken van de middelen die nodig zijn voor de regeling. IJS- en Skeelvereniging Radboud vraagt een subsidie van ca. € 50.000,-. Het is niet bekend of er plannen bij andere verenigingen en stichtingen zijn. Vooralsnog kan voor 2019 van een budget van € 100.000,- worden uitgegaan. Als het budget in 2019 niet volledig wordt benut, vloeit het restant terug naar de reserve.

Kanttekeningen

Bij deze regeling past een aantal kanttekeningen.

I. Niet voor iedere casus een oplossing

Een (tijdelijke) investeringsregeling is een kader voor bepaalde accommodatievraagstukken. Het is niet voor elke casus een oplossing. Er blijven vraagstukken over die te omvangrijk zijn of qua karakter niet in een investeringsregeling te vatten zijn. Een kader schept immers ook grenzen. Een investeringsregeling geeft minder vrijheid om ieder individueel geval op zijn merites te beoordelen (maatwerk).

II. Niet geschikt voor grote (gemeentelijke) projecten

De investeringsregeling is bedoeld voor initiatieven van verenigingen en stichtingen die eigenaar zijn van een accommodatie. Dat is niet bij alle accommodaties het geval. We hebben ook een categorie accommodaties die van gemeentewege zijn gesticht-gebouwd en/of in eigendom en/of beheer zijn. Dit zijn bijvoorbeeld sporthallen, gymlokalen, dorpshuizen en MFA's. Dit zijn doorgaans accommodaties waarvan de investeringen nagenoeg geheel voor rekening van de gemeente komen. De gemeente heeft hiervoor een wettelijke plicht, bijvoorbeeld bij gymonderwijs. Of deze accommodaties kunnen niet zonder (nagenoeg) volledige

gemeentelijke financiering gerealiseerd worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij sporthallen. Deze categorie accommodaties valt niet onder de investeringsregeling.

III. Geen oplossing voor investeringen in dorpshuizen

Het beleid voor investeringen in dorpshuizen is nogal divers. We zien vanuit de historie van de voormalige gemeenten onder meer dat:

- verbouwingen via de oude 40-40-20-regeling zijn bekostigd (Noorder-Koggenland);
- 'bruidsschatten' voor een bepaalde periode zijn verstrekt (Andijk);
- investeringen door derden zijn gedaan, waarbij de gemeente de huurlast subsidieert/garandeert (Wervershoof).

Bij het recente raadsbesluit over het dorpshuis Abbekerk (november 2018) is uitgegaan van volledige bekostiging van de investering door de gemeente.

De nieuwe investeringsregeling is geen oplossing voor het vraagstuk van investeringen in dorpshuizen. Het investeringsvraagstuk bij de dorpshuizen wordt een onderdeel van het lange termijn accommodatiebeleid.

IV. De dekking van de regeling is incidenteel

Als de regeling een succes is en mocht bij het lange termijn accommodatiebeleid besloten worden om de regeling een structureel karakter te geven, dan dienen vanaf dat jaar structurele middelen beschikbaar te worden gesteld. Dit voorstel voorziet dus niet in structurele dekking van de regeling.